

GEFAD / GUJGEF43(3): 2369-2405(2023)

Özel Eğitim ve Müzik Eğitimi Öğretim Elemanlarının Müzik ve Oyun Dersine İlişkin Görüşleri*

The Views of Special Education and Music Education Instructors Regarding to Course of Music and Games

Aydın ERDEM¹, Sadık ÖZÇELİK²

¹ Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi
Bilim Dalı, aydin.erdem@gazi.edu.tr

² Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi
Bilim Dalı, scelik@gazi.edu.tr

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article

Makalenin Geliş Tarihi: 06.06.2023

Yayına Kabul Tarihi: 22.10.2023

ÖZ

Bu araştırmanın amacı üniversitelerin eğitim fakültelerinin özel eğitim bölümünde derse giren akademisyenlerin müzik ve oyun dersine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını üçü özel eğitim biri müzik eğitimi alanında çalışan dört öğretim elemanı oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt ve kartopu örnekleme birlikte kullanılarak belirlenmiştir. Çalışmada araştırmacıların geliştirdiği yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplamak amacıyla kullanılmıştır. Bu araştırma nitel bir araştırmadır ve çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme verileri içerik analizi ile incelenmiş, akademisyen görüşleri doğrultusunda kod, kategori ve temalara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre akademisyenler; müzik ve oyun etkinliklerinden çocukların zevk aldığını ve bu etkinliklerin çocukları sosyalleştirerek sonraki hayatlarına hazırladığını belirtmişlerdir. Ayrıca müzik ve oyun etkinliklerinin çocukların öğrenmeye karşı motivasyonlarını artırırken dil gelişimine olumlu katkılar sunduğunu bu sebeplerle müzik ve oyun etkinliklerinin yeni bilgilerin edinilmesi ve pekiştirilmesinde de kullanılması gerektiğini düşünmektedirler. Özel eğitim uzmanı akademisyenlerin üniversitelerin özel eğitim bölümlerinde verilen “özel eğitimde oyun ve müzik” dersi kapsamında oyun öğretiminde sorun yaşadıkları ancak müzik konularının öğretiminde ve

* **Alıntılama:** Erdem, A. ve Özçelik, S. (2023). Özel eğitim ve müzik eğitimi öğretim elemanlarının müzik ve oyun dersine ilişkin görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(3), 2369-2405.

bu alana ilişkin hedeflere ulaşma konusunda ise sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Akademisyenler aynı zamanda özel eğitim bölümünden mezun olarak okullarda müzik ve oyun dersine girecek olan öğretmenlerin; müzik hakkında çok fazla bilgisi olmasa da müziğin nasıl öğretileceğine ilişkin bir fikir ve temel müzik bilgisine sahibi olması, basit düzeyde de olsa enstrüman çalabilmesi ve şarkı söyleyebilmesi ayrıca çok sayıda şarkı bilmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Özel eğitim, Müzik ve Oyun, Özel eğitimde oyun ve müzik, Müzik eğitimi.

ABSTRACT

The objective of this research is to determine views of the academicians lecturing courses at special education departments of education faculties of universities with respect to music and games lesson. In light of this purpose, case design, among the qualitative research methods, has been used in this research. Four instructors have constituted the research participants, and three of these instructors were working in the field of special education as opposed to one working in the music education field. The participants were determined through a blend of criterion and snowball sampling, which are among purposeful sampling types. Semi-structured interview form developed by the researchers of this study has been used to collect data. This is a qualitative research and the interview method, which is among the qualitative data collection methods, has been used in the study. Data on interviews were examined through content analysis, and codes, categories and themes were obtained in line with the views of the academicians. According to the research results, academicians stated that children enjoyed game activities and such activities prepared the children to their future lives by means of socializing them. Furthermore, they also think that music and game activities increased children's motivation towards learning, positively contributed to their language development; therefore, music and game activities should be used in the acquisition and reinforcement of new knowledge. This study indicated that the academicians specialized in special education did not experience any issues in "game and music in special education" lessons regarding teaching games; however, they were facing problems in teaching music content and reaching the objectives regarding this field. The academicians also stated that the teachers who were to teach music and game lessons at schools upon their graduation from special education departments should have an opinion on how to teach music and obtain basic musical skills although they do not have broad knowledge of music, should be able to play a musical instrument at basic level and sing songs and have a wide song repertoire.

Keywords: Special education, Music and games, Music and games in special education, Music education.

GİRİŞ

Hızla gelişen günümüz bilgi ve teknoloji çağında, bu değişime ayak uydurabilecek bireylerin yetiştirilmesi, bireysel başarıyı ve toplumsal faydayı hedefleyen nitelikli bir eğitimin önemini her geçen gün daha da artırmaktadır. Eğitimin doğal sonucu olan toplumun kalkınması ise eğitim sürecinin çıktısı olan, ilgi, eğilim ve kabiliyetlerini

geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranışlar ile birlikte iş görme alışkanlığı, zorluklarla başa çıkabilme becerilerini kazanmış bireyler ve bu sürecin oluşturulması için tasarlanmış nitelikli bir eğitim sistemi ile bu sistemi yürütecek yeterlikte öğretmenlerle mümkün olmaktadır. Türk Millî Eğitiminin prensipleri Millî Eğitim Kanunu hükümlerine göre yürütülmektedir ve eğitim, dil, ırk, cinsiyet, din ve engellilik ayrımı gözetilmeksizin herkesin hakkıdır (MEB,1973). Söz konusu kanunun ilgili hükmünden de anlaşılacağı üzere engelli bireylerin eğitim hakkı kanunlarla koruma altına alınmıştır.

Ülkemizde engelli bireylere yönelik özel eğitim hizmetleri 1997 yılında yayımlanan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK, 1997) ve 2018 yılında yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHY, 2018) hükümlerine göre yürütülmektedir. 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de özel eğitim; “özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” olarak tanımlanmıştır (KHK, 1997). Bu kapsamda ülkemizde özel eğitim; okul öncesi, birinci kademe, ikinci kademe ve üçüncü kademe olarak aşamalandırılmış, her bir aşama için eğitim ve öğretim programları hazırlanmıştır (ÖEHY, 2018). Özel eğitim okullarında matematik, okuma-yazma, Türkçe, hayat bilgisi, günlük yaşam becerileri, iletişim becerileri, sosyal beceriler, din kültürü ve ahlak bilgisi, beslenme, sağlık ve güvenlik, görsel sanatlar ve el becerileri, oyun, spor ve fiziki etkinlikler, spor ve fiziki etkinlikler, kültürel ve sosyal etkinlikler ile müzik ve oyun dersleri verilmektedir.

Eğitimin her boyutunda yer alan öğrenme alanlarından biri olan müzik eğitimi, normal gelişim gösteren çocuklar kadar yaygın gelişimsel bozukluğu olan ve özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimini destekleyen nitelikler barındırmakta ve kişilik gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır (ÖEHY, 2018). Müzik eğitimi aynı zamanda yeni bilgiler ve kavramların öğretilmesine (Archontopoulou & Vaiouli 2020; Lee & Lin, 2023; Campbell, 2021; Çadır, 2008; Hallam, Creech, & McQueen, 2018; Janurik, & Józsa 2022; Önal, 2010; Eren, Deniz & Düzkantar, 2013; Ünal, Ece & Yıkılmış, 2016; Yıkılmış, Terzioğlu, Kot & Aktaş, 2017 Yılma & Uçan, 2014;), çocuğun çevresi ile ilişki kurarak sosyalleşmesine (Kern, Woley & Aldridge, 2006; Kossyvaki, 2020; Saldana, 2016;

Yılmaz, Topaloğlu, & Akyüzlüer, 2014; Yoon, 2021), problem davranışlarının azaltılmasına (Gökmen, 2010; Yükselsin & Berrakçay, 2010), psikomotor becerilerin artırılmasına (Nacakçı & Dalkıran, 2016; Kara, 2019) da yardımcı olmaktadır. Çocukların akademik, sosyal ve psikomotor gelişiminde etkili olduğu bilimsel olarak da kanıtlanan müzik eğitiminin başarıya ulaşmasının ancak doğru hazırlanmış programlarla ve iyi bir öğretmen yetiştirme programından geçmiş öğretmenlerle gerçekleştirilebileceği olgusu yadsınamaz.

Ülkemizde özel eğitim öğretmenleri üniversitelerin eğitim fakülteleri bünyesinde bulunan özel eğitim öğretmenliği bölümlerinde yetiştirilmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu tarafında yayımlanan dört yıl süreli özel eğitim öğretmenliği lisans programında genel kültür, alan eğitimi ve meslek bilgisi alanlarında çeşitli dersler bulunmaktadır. Söz konusu lisans programında, alan eğitimi kapsamında altıncı yarıyılta haftada 2 saat olacak şekilde “özel eğitimde oyun ve müzik” dersi yer almaktadır (YÖK, 2023). Özel eğitim öğretmenleri lisans eğitiminde aldıkları “özel eğitimde oyun ve müzik” dersinde edindiği bilgi ve becerileri atandıkları özel eğitim okulları müfredatında bulunan “müzik ve oyun” dersinde öğrencilerine aktarmaktadır.

Özel eğitim okullarında işlenen derslere hangi öğretmenlerin gireceğine ilişkin ÖEHY, (2018) de “... ilkököl, ortaokul ve lise kademelerinde açılan sınıflarda ve hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan sınıflarda birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar ve beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar olan dersler, özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. İlkokulda açılan sınıflarda din kültürü ve ahlak bilgisi, ortaokulda açılan sınıflarda din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders islenişine destek vermek üzere katılır” ifadesi bulunmaktadır. Söz konusu Yönetmelik hükmü gereği ilköğretim birinci kademedede müzik ve oyun dersine özel eğitim öğretmeni girmektedir. Birinci kademedede mevzuat gereği müzik öğretmenin desteklerinden yoksun bir şekilde müzik ve oyun dersini vermek durumunda olan özel eğitim öğretmenlerinin, eğitimini aldıkları branşın dışında özel bir uzmanlık alanı olan

müzik eğitimi konusunda yeterli olup olmadıkları (Dayı ve Gürkan Öztürk, 2019) ve lisans eğitimleri sürecinde aldıkları müzik ve oyun dersinin öğretmenlik sürecinde ne kadar ihtiyaçlarını karşıladığı sorusunu akla getirmektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin müzik ve oyun dersine ilişkin yeterlikleri ile ilgili alan yazında çalışmalar bulunmaktadır. Turan (2006) tarafından yürütülen çalışmada, özel eğitim kurumlarında müzik dersini veren özel eğitim öğretmenlerinin, müzik dersinden faydalanmasında yaşadıkları sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda özel eğitim öğretmenlerinin müzik dersine ilişkin yeterliliklerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kara, (2019) tarafından yürütülen çalışmada özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerine müzik eğitimi entegrasyonuna ilişkin görüşlerinin tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin derslerde kullandığı müzikal etkinliklerinin çocuk şarkıları ve dans etkinlikleri ile sınırlı olduğu, bunun sebebini ise lisans eğitimlerinde aldıkları müzik eğitiminin yetersiz olmasında gördükleri sonuçlarına ulaşmıştır. Müzik ve oyun eğitimine müzik öğretmenleri çerçevesinden bakan Özdemir (2021) tarafından yürütülen “Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler” isimli çalışmada, eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi ve bunlara öneriler getirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaşadığı hazırbulunuşluk ve yeterlik ile ilgili güçlükler incelendiğinde, üniversitede alınan özel eğitim dersinin mesleki yaşantılarına katkısı bakımından yeterli gelmediği ayrıca göreve başlamadan önce hizmet içi eğitim ihtiyacı duymalarından kaynaklı güçlükler yaşadıkları belirlenmiştir. Özdemir tarafından müzik öğretmenleri ile yürütülen çalışmada elde edilen, öğretmenlerin yeterlik algısının düşük olması, sonucu Eren ve Engür’ün (2018) çalışmasında tespit ettiği özel eğitim öğretmenlerinin müzik eğitimine yönelik özyeterlik algılarının düşük olması bulgusuyla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Bu noktadan hareketle özel eğitim öğretmenlerinin lisans eğitimleri sürecinde aldıkları özel eğitimde oyun ve müzik dersi daha önemli hale gelmekte ve eğitim fakültelerinde söz konusu dersin öğreticisi olan akademisyenlerin müzik ve oyun dersine bakışları önem

kazanmaktadır. Bu araştırmada özel eğitim ve müzik eğitimi uzmanı akademisyenlerin müzik ve oyun dersine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıdır. Durum çalışmasında amaç sınırlı bir sistemi veya durumu derinlemesine incelenmek ve betimlemektir (Merriam, 2015, s.40). Durum çalışmasında duruma etki eden etmenler (bireyler, olaylar, ortamlar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılarak ilgili durumu etkileme ile ilgili durumdan etkilenme süreçleri üzerine odaklanılır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.130).

Çalışma Grubu

Araştırma verilerinin toplanması için görüşlerine başvurulacak katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt ve kartopu örnekleme yöntemlerinden faydalanılmıştır. Amaçlı örnekleme araştırma problemine ilişkin derinlemesine bilgi edinilmesi amacıyla bilgi açısından zengin kişilerin seçilmesidir (Büyüköztürk, 2016). Ölçüt örnekleme araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan tüm durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.120). Kartopu örnekleme yöntemi ise araştırma konusuna ilişkin örneklem grubuna ulaşmanın zor olduğu durumlarda görüşme yapılan katılımcıların konu hakkında deneyimli bireyler önermesidir (Christensen, Johnson, & Turner, 2020, s.172). Katılımcıların biri müzik eğitimi uzmanı, üçü özel eğitim uzmanıdır. Katılımcı akademisyenlere ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Katılımcı	Titr	Deneyim (Yıl)
K-1 (Özel Eğitim)	Doç.Dr.	26-30
K-2 (Özel Eğitim)	Doç.Dr.	21-25
K-3 (Müzik Eğitimi)	Doç.Dr.	16-20
K-4 (Özel Eğitim)	Doç.Dr.	36-40

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri alanında uzman akademisyenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Görüşmelerde ses kaydı alınmış ve ses kayıtlarının kâğıda aktarımı yapılarak çözümlenmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşme, araştırmaya ilişkin verilere ulaşabilmek için en az iki kişi arasında gerçekleştirilen sözel iletişim (Büyüköztürk, 2016, s.153), etkileşim (Glesne, 2013, s.140) sürecidir. Görüşmelerde genel olarak araştırmacılar önceden hazırladıkları soruları katılımcılara yöneltirler. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde ise araştırmacılar önceden hem önceden hazırladığı soruları hem de araştırma konusu hakkında daha detaylı bilgi almak amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.130).

Katılımcıların müzik ve oyun dersi ile öğretmen yeterliklerine ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan ve 14 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme soruları bir ölçme değerlendirme uzmanı, bir özel eğitim uzmanı ve iki müzik eğitimi uzmanının görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Görüşme sorularının amacına ne kadar hizmet ettiğinin sınanması amacıyla özel eğitim uzmanı bir akademisyen ile pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşme sonucunda görüşme sorularının amacına hizmet ettiği görülmüş değişiklik yapmaya ihtiyaç olmadığı görülmüştür. Gazi Üniversitesi Etik Kurulunun 2022-244 sayılı raporuyla görüşme sorularının uygulanabileceğine ilişkin Araştırma İzni alınmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden üçü yüz yüze biri ise araştırma verilerinin toplanması sürecinde etkisi devam eden Covid-19 pandemisi sebebiyle telefon aracılığı ile yapılmıştır. Görüşmelere başlanmadan önce katılımcılara araştırmaya ilişkin bilgilendirme yapılmış ve gönüllü onam formu alınmıştır.

Verilerin Analizi

Uygulama sırasında katılımcılara görüşmenin kayıt altına alınacağı söylenmiş ve onayları sözlü olarak da alınmıştır. Katılımcılarla yapılan kısa bir sohbetle tanışma ve alışma süreci gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar görüşmeye hazır olduklarını belirttiklerinde görüşme soruları yöneltilerek süreç başlamıştır. Görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Görüşme sürecinin tamamlanmasının ardından ses kayıtları deşifre edilmiştir. Ses kayıtlarının deşifre edilmesi sırasında ifadelerin olduğu gibi yazıya geçirilmesine özen gösterilmiştir. İfadelerin yazıya geçirilmesinden sonra elde edilen verilerin sistematik kodlaması içerik analizi ile yapılmıştır. İçerik analizi metinlerin içerisindeki kavramların ve kelime gruplarının ortaya çıkarılması için yapılır. Bu amaçla toplanan veriler kodlanır, temaları bulunur ve düzenlenir, bulgular tanımlanır ve yorumlanır (Büyüköztürk, 2016, s.252). Bu çalışmada toplanan veriler, araştırmacı tarafından değerlendirilmesini müteakip doktora seviyesinde eğitim almış başka bir araştırmacı tarafından da incelenmiş, ulaşılan kodlar ve temalar uzlaşıya varıncaya kadar karşılaştırılmış ve tartışılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

İnsanların deneyimlerini nasıl yorumladıklarıyla, ilgilen nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik, çalışmanın tasarlanmasından bulguların sunulmasına kadar olan süreçleri kapsayan kavramlardır (Merriam, 2013, s.14; Yıldırım & Şimşek, 2021, s.281).

Geçerlik

Nitel araştırmalarda araştırmacıların ölçmeyi düşündükleri şeyi gerçekten ölçüp ölçmedikleri ile ilgilenen inanırılık (iç geçerlik) için genellikle veri toplama süreçlerine uygun ve yeterli katılım, katılımcı doğrulaması, üçgenleme, araştırmacının duruşu (yansıtıcılık) ve uzman incelemesi stratejileri kullanılmaktadır (Merriam, 2013, s.221) ve inanırılığın sağlanması için bu tekniklerden bir ya da birkaçının kullanılması önerilir (Glesne, 2015; Yıldırım & Şimşek, 2021, s.283).

Bu çalışmada geçerliğin sağlanması için yukarıda bahsedilen stratejilerden üçgenleme kapsamında; çoklu veri toplama yöntemleri (doküman analizi ve görüşmeler), çoklu

ortamlardan veri toplama (**üç ayrı üniversiteden dört akademisyen katılımcı**), çoklu alanlardan veri toplama (**müzik eğitimi ve özel eğitim uzmanlık alanları**) stratejileri kullanılmış, toplanan verilerin analizinde ikinci bir araştırmacının görüşlerinden faydalanılmıştır. Katılımcı doğrulaması kapsamında; görüşme verileri çözümlendikten sonra kontrol edilmesi için katılımcılara geri yollanmış gelen dönütlere göre görüşme formlarında gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Veri toplama süreçlerine uygun ve yeterli katılımın sağlanması kapsamında; **biri müzik eğitimi uzmanı üçü özel eğitim uzmanı dört akademisyen ile görüşme yaptıktan sonra** verilerin doygunluğa ulaştığını gözlemlemiş ve araştırmanın veri toplama sürecini sonlandırmıştır. Diğer bir inanılır yöntem olan araştırmacının duruşu (yansıtıcılık), araştırmacının gerçekleştirilen çalışma ile ilgili olarak eğilimlerini, önyargılarını, kendi dünya görüşünü açıklamasıdır (Merriam, 2013, s.210). Bu kapsamda araştırmacı, lisans eğitimini kompozisyon ve orkestra şefliği alanında konservatuvarda tamamlamıştır. Müzik eğitimi alanında başladığı yüksek lisans eğitimini, uygulamalı davranış analizi yöntemi kullanarak hazırladığı yüksek lisans tezini 2006 yılında savunarak tamamlamıştır. Dokuz yıllık öğretmenlik tecrübesi olan araştırmacının ailesinde veya yakın çevresinde herhangi bir engelli birey bulunmamaktadır. Bu çalışmada uzman incelemesi kapsamında; görüşme soruları hazırlanırken bir özel eğitim uzmanı, bir ölçme değerlendirme uzmanı ve iki müzik eğitimi uzmanının görüşleri alınmıştır.

Nitel araştırmalarda nakledilebilirlik (dış geçerlik) bir çalışmanın sonuçlarının farklı durumlara uygulanabilmesi yani sonuçların genellenebilir olması anlamına gelir. Nakledilebilirliğin sağlanabilmesi için zengin ve yoğun tanımlama ve azami katılımcı çeşitliliği stratejilerinden faydalanılır (Merriam, 2013, s.219).

Bu çalışmada zengin ve yoğun tanımlama kapsamında; katılımcıların genel özellikleri ve araştırma süreci yöntem bölümünde zengin bir biçimde tanımlanmış, katılımcı görüşleri ise bulgular ve sonuç bölümlerinde literatürle desteklenip yorumlanmıştır. Diğer bir nakledilebilirlik stratejisi olan azami katılımcı çeşitliliği kapsamında ise; araştırmacı bilgi açısından en zengin kişilere ulaşabilmek için amaçlı örnekleme yöntemini kullanmış, verilerin çeşitliliğini sağlamak için biri müzik eğitimi uzmanı, üçü

özel eğitim uzmanı olmak üzere dört akademisyen ile görüşme yapmıştır. Veriler doygunluğa ulaşıncaya kadar veri toplama sürecine devam edilmiştir.

Güvenirlilik

İnsanların algılarını yorumlamayı amaçlayan nitel araştırmalarda bir çalışmanın tekrar yapıldığında aynı sonuçların elde edilmesini ifade eden güvenirlilik kavramı ayrı bir önem kazanmaktadır. Bu araştırmada güvenirlilik “teyit edilebilirlik (dış güvenirlilik)” ve “tutarlık (iç güvenirlilik)” kavramları ile ifade edilmiştir (Merriam, 2013, s.211; Sever & Avcı Yurtseven, 2020, s.154). Nicel araştırmalarda dış güvenirlilik, bir araştırmanın benzer gruplarla tekrar edildiğinde aynı sonuçlara ulaşılmasıdır. İnsan davranışı karmaşık ve sürekli değişen bir yapısı olduğu için nitel araştırmalarda nicel araştırmalarda olduğu gibi dış geçerliği elde etmek mümkün değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.285). Bu çalışmada teyit edilebilirliğin sağlanması için; araştırmacı konumunun açıklanması, katılımcıların tanımlanması, araştırma ortamı ve sürecinin tanımlanması, verilerin analizinde kullanılan kavramsal çerçevenin ve varsayımların tanımlanması ve veri toplama ve analiz yöntemleri ile ilgili ayrıntılı açıklamalar yapılması stratejilerine çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylı olarak yer verilmiştir.

Tutarlık (iç güvenirlilik), bir olay veya olgunun birden fazla araştırmacı tarafından aynı zaman diliminde aynı şekilde ölçülmesidir (Kirk ve Miller, 1986’dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.285). Bu çalışmada tutarlığın sağlanması için katılımcılardan elde edilen veriler araştırmanın bulgular bölümünde doğrudan sunulmuş, elde edilen veriler doktora eğitimini tamamlamış ikinci bir araştırmacı tarafından da analiz edilmiş, araştırmacılar tarafından ortaya çıkarılan kod-kategori ve temalar uzlaşıncaya kadar karşılaştırılmış ve tartışılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiş, inceleme sonucunda akademisyenlerin müzik ve oyun dersine ilişkin görüşlerinin üç tema altında toplandığı görülmüştür. Bu temalar;

1. Müzik ve oyun dersinin önemi
2. Üniversitede verilen oyun ve müzik dersine ilişkin görüşler
3. Özel eğitim öğretmenlerinin yeterlikleri, temalarıdır.

Tema-1 Müzik ve Oyun Dersinin Önemine Yönelik Bulgular

Özel eğitim uzmanı akademisyenlerin müzik ve oyun dersinin önemi temasının kategori ve kod tablosu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Müzik ve Oyun Dersinin Önemi Temasına İlişkin Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kod
Sosyalleşme (S)	Kod S1 Keyifli Kod S2 Paylaşma Kod S3 Hayata Hazırlama
Öğrenme (Ö)	Kod Ö1 Kalıcılık Kod Ö2 Motive Etme Kod Ö3 Dikkat Çekme Kod Ö4 Dil Gelişimi

İçerik analizi ile incelenen görüşme verilerinden oluşturulan kod ve kategorilere ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Kategori-1 Sosyalleşme

Akademisyenler ile yapılan görüşmelerin içerik analizi sonucunda oluşturulan sosyalleşme kategorisi altında toplanan görüşlerinden elde edilen kodlar ve örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

Kod-S1 Keyifli

Akademisyenler, müzik ve oyun etkinliklerinin çocuklar için keyifli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan;

K-1 “Oyunu çok önemseyen bir hoca olarak; çocuk demek, oyun demek ve oyunsuz bir şey öğretmenin keyifli olmayacağına eminim, ... biz çocuklara bir şey öğretmek ve doğru izler bırakmak istiyorsak eğer, birtakım hoşluklar bırakalım, travmalar bırakmayalım bu

hoşlukların en önemli kanallarından biri de oyun, oyun ve müzik çünkü rahatlayarak ve keyif alarak yapması gerekiyor” ifadesiyle oyun ve müzik etkinliklerinin çocuklar için çok keyifli olduğunu ifade etmiştir.

Kod-S2 Paylaşma, Birlikte Etkinlik Yapma

Araştırmanın sosyalleşme kategorisinin ikinci kodu “Paylaşma” olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan;

K-1 “... oynamak aslında dâhil olmak demektir, ben oynamıyorum deyince bir çocuk aslında ne demektir, bir grubun dışında demektir, bir etkinliğin dışında demektir ... Ben oynuyorum demek; varım demek, onun için çocuk oyunun içinde olmalı, var olmalı ki hayatın içerisinde var olmalı” ifadeleriyle oyun ve müzik etkinliklerinin çocukların paylaşma duygusunu tetikleyerek sosyalleşmelerini sağladığını ifade etmiştir.

Kod-S3 Hayata Hazırlama

Sosyalleşme kategorisinin üçüncü kodu “Hayata Hazırlama” olarak bulunmuştur. Katılımcılardan;

K-1 “oyunla öğrenmek demek; çocuklara hem gerçek hayata prova hem zorlanmadan hem keyif alarak ve birlikte bir şey yapmak demektir.”,

K-3 “...oyun çocuğun işidir, yani hayatı algulayış tarzıdır, hayatı deneyimleme, simülasyonunu yaşama, hayata hazırlanma şansıdır hem de hiç olumsuz zarar almadan. Öğrencilerimizin hayatı genelleme becerilerinin en zayıf noktaları olduğunu düşünürsek onlara özgü bu becerilerin masa başından gerçek hayata uyarlanması oyundan geçmesi gereken bir yol, oyunun üzerinden”,

K-4 “İbni Sina bir eserinde diyor ki: Çocuklara bir şey öğretecekseniz oyun oynatın, diyor. Oyun oynasınlar, diyor.” ifadeleriyle özel eğitimden faydalanan öğrencilerin hayata hazırlanmaları için müzik ve oyun etkinliklerinin son derece önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Kategori-2 Öğrenme

Müzik ve oyun dersinin önemi temasının ikinci kategorisi öğrenme olarak tespit edilmiş, söz konusu kategoriye ilişkin kodlar ve örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

Kod-Ö1 Kalıcılık

Öğrenme kategorisinin birinci kodu “kalıcılık” olarak tespit edilmiştir.

Kalıcılık konusunda katılımcılardan;

K-1 “Söz konusu orta ve zihin engelli bireyler olduğunda ... herhangi bir şey öğretirken bunu ritimle vermek ve oyun içerisinde vermek öğrenmelerindeki kalıcılık için önemli. ... Elma dediğinizde hiçbir etkisi yok ya da araba dediğinizde ama onu bir melodiyle söylediğinizde, bir cıngılla söylediğinizde daha en başta dikkatleri çekmek için çok gerekli olduğunu sonra da etkinlikleri ya da öğretilmek istenen hedefleri sürdürmede etkili olduğunu düşünüyorum ... A öğretmenin yanında yapıyor, B öğretmenin yanında yapmıyorsa bir şey öğrenememiş demektir ama oyunla yaparsa onu öğretmen için değil kendi için yapar, kalır, hem tekrar etme arzusu duyar hem keyif aldığı bir şeyi herkes devam etmek ister.”

K-3 “Masa başında yapılan doğrudan öğretimin yine de en kısa zamanda oyunda pekiştirilmesi ve kalıcılığının sağlanması gerekiyor.” ifadeleriyle müzik ve oyun etkinliklerinin öğrencilere yeni bilgi ve beceriler kazandırılırken ve kazanılmış bilgi ve becerilerin pekiştirilmesinde kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kod-Ö2 Motive Etme

Çalışmanın sosyalleşme kategorisi altında yer alan ikinci kod “Motive Etme” olarak bulunmuştur. Akademisyenlerden;

K-1 “Öğrenmelerinin motive olması için son derece önemli.”,

K-4 “müziği iyi kullanan öğretmen Fareli Köyün Kavalcısı gibidir hani orada çocukları peşine takıp gidiyor ya, hiçbir çocuk geride kalmıyor” ifadeleriyle çocukların öğrenmeye

karşı motivasyonlarını artırılmasında müzik ve oyunun etkili olduğunu dile getirmişlerdir.

Kod-Ö3 Dikkat Çekme

Sosyalleşme kategorisi kapsamında yer alan üçüncü kod “Dikkat Çekme” olarak tespit edilmiştir.

Katılımcılardan;

K-1 *“Elma dediğinizde hiçbir etkisi yok ya da araba dediğinizde ama onu bir melodiyile söylediğinizde bir cingilla söylediğinizde daha en başta dikkatleri çekmek için çok gerekli olduğunu, sonra da etkinlikleri ya da öğretilmek istenen hedefleri sürdürmede etkili olduğunu düşünüyorum.”* ifadesiyle öğrenciler için müzik ve oyun etkinliklerin dikkat çekici olduğunu belirtmişlerdir.

Kod-Ö4 Dil Gelişimi

Sosyalleşme kategorisinin dördüncü kodu “Dil Gelişimi” olarak tespit edilmiştir.

Katılımcılardan;

K-4 *“... bu çocukların dil gelişiminde özellikle alıcı dilin gelişiminde çok önemli ve ben bu çocukların dil gelişiminde hem alıcı dillerinin hem de ifade edici dillerinin gelişiminde oyunu önemli bir unsur olarak görüyorum.”*,

K-3 *“... a-b formunda şarkılarımız var, birini ben söylüyorum bir hırsız karga “ha ha ha” ... “ha ha ha”larda onun olduğunu bilmesi ... “ha ha ha” derken yine dil konuşma terapisini destekleyen bir harf ve ses çıkarıyor olması gibi.”* ifadeleriyle katılımcılar oyun oynamanın ve şarkı söylemenin çocukların dil gelişimini olumlu etkilediğini belirtmişlerdir.

Tema-2 Üniversitede Verilen Oyun ve Müzik Dersine İlişkin Görüşlere Yönelik Bulgular

Katılımcılardan, üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği bölümü öğrencilerine sunulan “özel eğitimde oyun ve müzik” dersine dair görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Katılımcı

görüşleri doğrultusunda oluşturulan “Üniversitede Verilen Oyun ve Müzik Dersine İlişkin Görüşler” temasının kategori ve kod tablosu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Üniversitede Verilen Oyun ve Müzik Dersine İlişkin Görüşler Temasına ait Kodlar ve Kategoriler

Kategori	Kod
Dersin İşleniş Biçimi (İ)	Kod İ1 İki Ayrı Uzman ile İşlenmesi Kod İ2 Oyun ve Müzik Derslerinin Ayrı İşlenmesi Kod İ3 Oyun ve Müziğin Yoğrulması
Derse İlişkin Görüşler (D)	Kod D1 Akademisyen Yeterlilikleri Kod D2 Dersin Hedeflerine Ulaşamaması

Görüşme verilerinin incelenmesi sonucunda ulaşılan kod ve kategorilere ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Kategori-1 Dersin İşleniş Biçimi

Katılımcılar, üniversitelerde özel eğitim uzmanı akademisyenler tarafından işlenen ‘özel eğitimde oyun ve müzik’ dersinin işlenişine yönelik farklı görüş ve öneriler sunmuşlardır. Dersin işleniş biçimi kategorisi kapsamında toplanan katılımcı görüşleri aşağıda kodlar halinde sunulmuştur.

Kod-İ1 İki Ayrı Uzman ile İşlenmesi

Kategorinin birinci kodu “iki ayrı uzman ile işlenmesi” olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcılardan

K-1 “...bu iki disiplinin bir arada çalışması gereken bir alan ve tek taraflı tutulunca olmaz, ... müzik alanında çalışan uzmanlarla birlikte olursa çok daha uygun, çok daha işlevsel olacağını düşünüyorum ... hem müzik alanında çalışan bir öğretmen hem özel eğitim öğretmeni birlikte bunları paslaşarak götürürse lisans programlarında da böyle verilirse bir farkındalık geliştirilebilir”,

K-2 “Oyun ve müzik dersi bu bir handikap, müzik bölümü ile ortaklaşa götürülmeli” ifadeleriyle katılımcılar “özel eğitimde oyun ve müzik” dersinin özel eğitim ve müzik

eğitim uzmanı akademisyenler tarafından müşterek olarak verilmesinin daha faydalı olacağını belirtmişlerdir.

Kod-İ2 Oyun ve Müzik Derslerinin Ayrı İşlenmesi

Çalışmanın işleniş biçimi kategorisinin ikinci kodu “oyun ve müzik derslerinin ayrı işlenmesi” şeklinde oluşturulmuştur. Kod kapsamında katılımcılardan;

K-2 “Önce müzikle oyunu ayırmak lazım. ... yani bu ders öyle olmalı ya müzik ayrı olmalı, ... çünkü bizde hem müzik hem oyun bazen olmayabiliyor ... müzik dersi ayrı olsun, tek olsun o zaman eğitim bilmesine de gerek yok hoca bu programı alır, bu programa göre öğrenci yetiştirir”,

K-3 “Lisans öğrencilerinde bir kere lisans programında bu ders ayrılmalı fikrindeyim ... özel eğitim öğretmenlerine de oyun ve müzik dersinin ayrılması taraftarıyım ... müzik derslerine de müzik bilgisi olan özel eğitimciler ya da özel eğitim bilgisi olan müzikçiler, yani müzikçi akademisyenlerin girmesinden yanayım” ifadeleriyle üniversitelerde verilen özel eğitimde oyun ve müzik dersinin iki farklı uzman tarafından verilecek iki ayrı ders olarak işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Kod-İ3 Oyun ve Müziğin Yoğrulması

Çalışmanın işleniş biçimi kategorisinin üçüncü kodu “oyun ve müziğin yoğrulması” şeklinde oluşturulmuştur. Bu koda ilişkin katılımcılardan;

K-4 “... özel gereksinimli çocukların müzik yoluyla eğitimi bir ekip işi ... özel eğitim öğretmeni sınıfa giriyor ama müzik ayrı bir yetenek dolayısıyla dirsek temasında olması gerekiyor, eğitim de bir ekip işi biz bundan yoksunuz.”,

K-3 “Oyun ve müzik gibi aslında birleşik olarak bile verilmemesi gereken ... iki ayrı ders, hem birleştiriliyor, asla birleştirilmemeli, hem de veren kişinin nasibine kalıyor artık... özel eğitim hocası verirse daha çok oyun ağırlıklı veriyor, ... ama müzik yok, ben bunun tam tersini yapmayı hedefliyorum, tam tersi derken müziği başa öne çekip oyunu yok saymak değil, müziği oyunla yoğurmak” ifadeleriyle oyun ve müziğin ayrılmadan iki

alanda da yetkin akademisyenler tarafından ve birbiri ile yoğrularak verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Kategori-2 Derse İlişkin Görüşler

Yapılan görüşmelerde özel eğitim uzmanı akademisyenler işledikleri ‘özel eğitimde oyun ve müzik’ dersine ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Bu kapsamda oluşturulan ‘derse ilişkin görüşler’ kategorisi altında toplanan kodlar aşağıda sunulmuştur.

Kod-D1 Akademisyen Yeterlilikleri

Araştırmanın derse ilişkin görüşler kategorisinin birinci kodu ‘akademisyen yeterlilikleri’ olarak tespit edilmiştir. Bu koda ilişkin katılımcılardan;

K-2 “Şunu da söyleyeyim ben müzikten hiç anlamam. ...bence oyun ve müzik dersi bir handikap. ...gayri resmî olarak davet ettim bazı hocaları (müzik eğitimi uzmanı akademisyenleri) dört hafta gelecek, müzik anlatacak, o hoca anlatacak ben anlatamam ki. ...bilmediğimiz bir şeyi nasıl anlatalım”,

K-3 “Yetkinlik kısmında özel eğitim öğretmeninin girdiği müzik ve oyun dersinde yukarıda saydığımız hiçbir konuda yetkin olduklarını düşünmüyorum ... müzik konusundaki yetkinlikleri müzik öğretmenliği mezunu olmadıkları için elbette ki kısıtlı. ... ben müzik öğretmeniyim ... akademik hayata taşıdığım bir deneyim ve donanımım var. Benimki farklı olur, hiç müzik bilgisi olmayan, bir de kulağı olmayan akademisyen hocam daha mı kötü, hayır değil ama onun vereceği farklı olur” ifadeleriyle uzmanlık alanı müzik eğitimi olmayıp, özel eğitim bölümünde ‘özel eğitimde oyun ve müzik’ dersine giren akademisyenler müzik ile ilgili konularda yeteri kadar bilgi birikimine sahip olmadıklarını ve yetkin olmadıklarını belirtmişlerdir.

Kod-D2 Dersin Hedeflerine Ulaşamaması

Derse ilişkin görüşler kategorisinin ikinci kodu “dersin hedeflerine ulaşamaması” olarak tespit edilmiştir. Oluşturulan bu koda ilişkin katılımcılardan;

K-1 “...uygulamada yaşanan sorunlardan dolayı özel eğitim bölümlerinin hocaları tarafından verilmeye çalışılıyor, gayret ediliyor ama yeterli mi, diye sorarsanız kanımca çok da yeterli olmayacaktır.”,

K-2 “Oyun müzik ve oyun dersi programının müzik kısmı havada kalıyor bizde yani, oyun kısmı sıkıntı yok, yani onu söyleyeyim dürüstçe. ... müzik öğretim yöntemleri (Orff, Suzuki, Dalkroz Kodaly) bilen yok ki burada da müzik bölümündeki kişileri çağırdığımız zaman o bana derse ki “Ben Orff anlatacağım.” o zaman öbürüne anlatmıyor dolayısıyla bu kazanımlara uygun yetişmiyor öğrenciler”,

K-3 “Özel eğitim bölümlerindeki müzik ve oyun dersine giren öğretim üyeleri genelde özel eğitim akademisyenleri oluyor ki sizin hedef kitlenizde de belki de tek benimdir, belki ikinci benimdir, daha müzik ve özel eğitimi birleştiren ve özel eğitim lisans programlarında yer alan oyun ve müzik dersine giren akademisyenler müzik kısmından çok oyun kısmına yer veriyor.” ifadeleriyle akademisyenler, genellikle özel eğitim akademisyenleri tarafından verilen ‘özel eğitimde oyun ve müzik’ dersinin oyun öğretimi kısmı ile ilgili sorun yaşamadıklarını ama müzik eğitimi kısmında gerekli yeterliklere sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda ise dersin oyun ile ilgili amaçlarına ulaşabildiği fakat müzik ile ilgili amaçlarına ulaşamadığı görülmektedir.

Tema-3 Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yeterliklerine Yönelik Bulgular

Katılımcı akademisyenlere özel eğitim öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterlilikler hakkındaki görüşleri de sorulmuştur. Akademisyen görüşleri doğrultusunda oluşturulan ‘Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yeterlikleri’ temasının kategori ve kod tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yeterlikleri Temasına ait Kodlar ve Kategoriler

Kategori	Kod
Bilgi (B)	Kod B1 Öğretmenlerin Müzik Bilgisi Kod B2 Doğru Müzik Seçimi
Uygulama (U)	Kod U1 Öğretmenlerde Müziksel Yaratıcılık Kod U2 Öğretmenlerin Enstrüman Çalabilmesi Kod U3 Öğretmenlerin Şarkı Söyleyebilmesi

Görüşme verilerinin içerik analizi ile incelenmesi sonucunda ortaya çıkan kod ve kategorilere ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Kategori-1 Bilgi

Özel eğitim kurumlarında ‘müzik ve oyun’ dersi özel eğitim öğretmenleri tarafından verilmektedir. Görüşlerine başvuru alan akademisyenlerin dersi işleyen öğretmenlerin müzik ve oyun dersine ilişkin bilgi durumları hakkında görüşleri ‘bilgi’ kategorisi altında toplanmış ve kodlar halinde aşağıda sunulmuştur.

Kod-B1 Özel Eğitim Öğretmenlerinin Müzik Bilgisi

Araştırmanın bulguları kapsamında, müzik ve oyun dersini veren öğretmenlerin derse ilişkin bilgi durumları hakkında akademisyenlerin farklı görüşleri olduğu görülmüştür. Araştırmanın ‘bilgi’ kategorisinin birinci kodu ‘Öğretmenlerin Müzik Bilgisi’ olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan;

K-1 “Müzik öğretmeni ya da eğitimcisi gibi mümkün değil, şüphesiz ama en azından birine bir şeyin nasıl öğretilceği müzikle ilgili nasıl öğreteceği konusunda bilgi sahibi olması ve bence beceri sahibi olması da gerekir”;

K-2 “Bir kez (özel eğitim öğretmeni) müziği bilecek ama yok, ... Lisans, orada da müzik dersi vardı aldık ama hepsini unuttuk çünkü bu bir yetenek o onda yoksa olmuyor. O yetenek varsa bir de özel eğitime ilgisi varsa oluyor. ... bir okula atıldığı zaman temel düzeyde bilgi sahibi ama bu özel eğitim öğretmenin bütün bilgi becerilerine sahip olduğu anlamına gelmez”;

K-3 “Bir özel eğitim öğretmenin temel müzik bilgisine sahip olması ne derece gerekli, yani temel müzik bilgisi derken notalar, nota okuma, notayı deşifre etme, bir nota eline geldiğinde onun ne olduğunu anlama ile ilgili. Şimdi burada belki beklentinizin hafif dışına kaçacak ama ben kuramsal müzik bilgisine sahip olmalarını şart hissetmiyorum. Bilebilir ama yani böyle bir bilgi olduğunu bilse yeterli onu uygulama ile ilgili bir müzik dilinin olduğunu, müzikte bir ölçü sayısı olduğunu, bir ölçü ne demek, notalar ne aralıkta, öğrencilerle hangi aralıkta çalışılsa iyi olur gibi temel bilgileri bilgi düzeyinde bir

kenarda tutmasında yarar görmekle birlikte eline aldığı bir notayı deşifre edebiliyor olması benim öncelik olarak gördüğüm bir şey değil”,

K-4 “... eskiden öğretmen okullarında çocuklar daha iyi yetişiyorlardı, yani öğretmen adayları daha iyi yetişiyorlardı, yani en azından bir İstiklal Marşı’nu söyletebiliyorlardı, bir müzik enstrümanı çalabiliyorlardı ancak son zamanlarda eğitim fakültelerinde sadece özel eğitim bölümünde değil, diğer sınıf öğretmenliği ve diğer öğretmenliklerde de bu müzik konusu çok, böyle önem verilir gibi görünmüyor” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K-2 müzik ve oyun dersini işleyecek özel eğitim öğretmenlerinin; müzik bilgisine sahip olması gerektiğini ifade ederken K-1 müziğin nasıl öğretileceği ile ilgili bilgi sahibinin K-3 ise temel müzik bilgisine nasıl erişebileceğini bilmesinin yeterli olacağını ifade etmiştir.

Kod-B2 Doğru Müzik Seçimi

Katılımcı akademisyenler, müzik ve oyun dersi işlenirken öğrencilerin gelişimine uygun müziklerin seçilmediğini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda araştırmanın ‘bilgi’ kategorisinin ikinci kodu ‘Doğru Müzik Seçimi’ olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan;

K-1 “... öğretmen olmanın sorumluluğuyla çocukları açacakları televizyonlardaki kanallardaki müzikler ya da seçecekleri müziklerden ziyade gerçekten bir programı olması lazım. Okullarda çalışılacak, çalınacak, oyalama amaçlı bile olsa, doğru uyaran, kaliteli uyaran, (öğrencilerin) kulakları kirletilmemeli diye düşünüyorum. ...bize ait bir şeyler olsun, folklorik değerlerimiz de olsun, türkülerimiz de olsun, klasik müzik de olsun, pop şarkısı da olsun, çok güzel pop şarkıları da var ama yakışsız ne kulakları ne ruhları kirletmesin. Fark etmeden ruhları da kirletiyoruz diye düşünüyorum hem kendimizin hem çocukların.” ifadeleriyle çocukların eğlenmesi veya dinlemesi amacıyla müzik ve oyun dersinde öğretmenler tarafından kullanılan müziklerin çocukların gelişimine katkı sağlayacak kaliteli müziklerden seçilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Kategori-2 Uygulama

Görüşlerine başvuru alan akademisyenler müzik ve oyun dersin işlenmesine ilişkin görüş ve öneriler getirmişlerdir. Görüşme yapılan akademisyenlerin ‘uygulama’ kategorisi altında toplanan görüşleri kodlar halinde aşağıda sunulmuştur.

Kod-U1 Özel Eğitim Öğretmenlerinde Müziksel Yaratıcılık

Araştırmanın ‘uygulama’ kategorisinin birinci kodu ‘Özel Eğitim Öğretmenlerinde Müziksel Yaratıcılık’ olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan;

K-1 “*Bunları yapabilmesi için öğrencilerimizin bana kalırsa iki ders daha zorunlu olmalı özel eğitim bölümlerinde; bir yaratıcılık, bir diğeri de bilişsel esneklik. Geçiş yapabilmeli, çocuklar dağıldığında orada uygun tempoyu bulması, uygun oyunu yakalaması ve onları geliştirecek, eyleyecek değil, geliştirecek oyunları bulacak, geliştirecek müzikleri sunabilmesi gerekir ... yaratıcı olan biri çocuğa göre şarkı uyarlayabilir bazı şarkıların sözlerini, türkülerin sözlerini yakalayamıyor ya da anlamlarını bilemiyor ama onu uyarlayabilir sözlerini kısaltabilir, ekleyebilir, değiştirebilir, yavaş yavaş hızlandırabilir, dili dönene kadar belki sadece belli ritimlerde gidip gidip öğrendikçe üzerine katabilir, bunlar sadece teknik bilgi değil bence”*,

K-3 “*Öğrencilere bir şey öğretmiyordum, öğrencilere o şeyin nasıl uyarlayacaklarını öğretiyordum ki ben bir şey öğretirim ama onlar bir daha yapamaz başka. Hayır, o değil derdim, o bir şeyi nesne olarak görüp aslında ne yaptığını orada anlatıyordum ki başka şarkıya başka oyuna da bunu yapabilmeyi yöntemini öğretiyordum, yani müziği nasıl kullandığımızı öğretiyordum, ne yapıyoruz da müzik etkili oluyor? ... Özel eğitim öğretmeni her şeyi müzikle ya da oyunla yapabileceğini, öğrenciye öğrettiği şeyi genellemesini ya da kalıcılığını bununla sağlayabileceğini fark eden ve bunu sadece müzik ve oyun dersi değil, her dersin içine bir bölüm olarak yayabilen bir öğretmen olması gerekiyorsa burada sadece marakas çalmak değil, marakas, yani nasıl söyleyeyim, marakas çalınca kaşık tutabilir. Dedim ya hangi amaç için müzikal bir etkinliği planlayabileceği çocuk sıra alma becerisi yok. O zaman ben ona nasıl müzikal bir sıra alma uygulaması yaratabilirimi düşünmesi lazım.”* ifadeleriyle müzik

öğretmenlerinin müzik ve oyun dersini işlerken değişen koşullara göre eğitimi dizayn edebilme ve yaratıcılık becerisi kazanmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Kod-U2 Özel Eğitim Öğretmenlerinin Enstrüman Çalabilmesi

Katılımcı akademisyenler, müzik ve oyun dersini işlerken öğretmenlerin enstrüman çalmasına ilişkin görüşlerini ifade etmişlerdir. Araştırmanın ‘uygulama’ kategorisinin ikinci kodu ‘Özel Eğitim Öğretmenlerinin Enstrüman Çalabilmesi’ olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan;

K-1 *“Bizim mezunlarımızın da bir belli başlı birkaç müzik aleti çalabiliyor olması ve bunların nasıl öğretileceğine dair bir farkındalık geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum. Birkaç tane çocuk orta ağır ve otistik çocuklara öğretilebilecek müzik aletlerini nasıl kullanacaklarını ve bir çocuğa öğretmek için nelerden başlayacaklarını bilirlerse sonra da özel eğitim metotları ile onları basitten zora doğru önce kendileri bilecek ki sonra basitten zora doğru onlara da öğretmesi ve öğretimin her aşamasında kullanmalarının yararlı olacağını düşünüyorum ... özel ilgisi olan öğrencilerimiz var, müzikle ilgilenen öğrencilerimiz var, işte onlar herhangi bir sunum yaptıklarında özel gereksinimli öğrencilere gitarını alıp derse öyle giriş yaptığında o günkü konu neyse, mesela kırmızı öğretecekse kırmızıyı, bir melodiyle söyleyip yapılacakları, yönergeleri, kırmızı topa koş, bir ritim bir tempo ile olduğunda çok daha keyifli oluyor ... İlla bir şey çalmaları şart değil ama elbette ki ilk aşamadaki bir enstrüman çalarak çocuklara ulaşabiliyorsa çok daha bir hoşluk katıyor ve dikkat çekme açısından da verimli oluyor”*,

K-3 *“Enstrüman çalması, enstrüman derken o kadar geniş bir kapsam ki bu soru şimdi piyano çalması gerekmez, gitar çalması da gerekmez ama ritim çalgısı ile öğrencisine eşlik etse ya da üç akorla, sadece üç akorla gitar öğrense ve her çocuk şarkısı neredeyse bu üç akor üzerinden gittiği için belki o üç akor üstünden eşlik etsen öğrencine veya enstrüman derken, ben burada tamamıyla Orff çalgılarını kastettiğimizi varsayıyorum, çünkü diğer çalgıları bireysel bir eğitimi veya yönelimi yoksa özel ders almadıysa kendi kendine de çabaya girmediyse biliyorsunuz öğrenecek bir şey değil ama Özel Eğitim Öğretmeni olarak marakas ritim çubuğu def, ksilofon, metalefon... alsa çalınan bir*

müziğe ritmik olarak eşlik etme, şarkıya ritmik olarak eşlik etme gibi enstrüman çalma becerilerine sahip olması çalgıların ses ve tınlarını ona göre ayırması, güçlü çalgılar ve davul ve marakasın dengesinin farkında olup şarkıda eşlik ederken onları kullanması veya hangi öğrencinin neyi tercih etmesi gerektiğine yönelik bir iç görü sahibi olması bence daha önemli. Gitar, bağlama, piyano gibi müzik aletlerinin bir müzik öğretmeni profesyonelliğinde çalması gerekmiyor bence. Ki bence bunları tanıtacak kadar, kendisine sıcaklık hissedecek kadar bilmesi yeterli diye düşünüyorum. ... Özel Eğitim Öğretmeni de çalgıyı kullanır, hatta kullandığı şey üstünden bir sürü şey öğretebilir. ... sadece Orff çalgıları kapsamında cevap verirsek, bence, evet, hatta kaşık tutma becerisi olmayan bir çocuğa marakas çalma öğrettiğimizde kaşık tutmaya da başlıyor çünkü beyindeki sinapslar bir beceri sağlıyorsa diğer benzer becerileri de genelliyor ya da otizmlili çocuk elini sallarken, onun eline marakas tuttuğunuz an artık davranış anlamsız değil, anlamlı oluyor ve yine o çalgıyı çalabiliyor olması, manipüle ediyor olması, ona mutluluk veriyor. Müziğe çalgı ile eşlik etmesi, hele ifade edici dili olmayan bir çocuk için ya da çocuk grubu için, orta ve ağır öyledir, kendini sözlü olarak ifade edemez, müziği ifade etme yolu olarak bulmaları şarkı ile veya çalgı ile büyük bir ihtiyaç. Kendilerini ifade etmeli; toplu olarak birlikte bir şey yapıyor olmaları gibi, o yüzden bence kullandırması önemli. Hatta tam fiziksel, kısmi fizikselle öğretim aşamasını bile sağlayabilir.”,

K-4 “Her öğretmen mandolin ya da flütte ya da başka basit müzik aletlerini çalabilmeli diye düşünüyorum. Bu çok az, bu çalabilme işi ancak bizim öğretmen adayları nasıl öğreteceğini biliyor. Bilme konusunda sıkıntı yok, uygulama konusunda sıkıntı var” ifadeleriyle özel eğitim öğretmenin basit düzeyde de olsa enstrüman çalma ve Orff çalgıları gibi basit enstrümanları öğrencilere öğretme becerilerine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kod-U3 Özel Eğitim Öğretmenlerinin Şarkı Söyleyebilmesi

Araştırmanın bulguları incelendiğinde akademisyenler, öğretmenlerin müzik ve oyun dersini işlerken şarkı söylemeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmanın ‘uygulama’

kategorisinin üçüncü kodu ‘Özel Eğitim Öğretmenlerinin Şarkı Söyleyebilmesi’ olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan;

K-1 “Biz bet seslerimizle bile bir melodi olsun diyoruz. Şarkı da söyleyebilmeli, ... illa çok geniş bir repertuara sahip olmasını belki beklemek gerekemeyebilir özel eğitim öğretmeninden ama günlük hayatta öğrencilerin ilgisini çeken, popüler olan cingillar, reklamlar, efendime söyleyeyim, müzikler, şarkılar onları uyarlayıp söyleyebilirse dikkatlerini çekip daha tatlı-şeker bir okul ortamı oluşturulabileceğini düşünüyorum.”,

K-3 “Özel eğitim öğretmenlerinin en azından sesinin kapasitesini kavrayacak bir seviyede olması gerek. ... özel eğitim öğretmenleri şunu bilse, doğru tonda, fonda müzik açıp üstüne söylesem yeterli, destek alacağı yeri bilmesi lazım. Çoğu zaman özel eğitim öğretmenlerimiz çıplak sesle söyleme, nasıl söyleyeyim, cesaretinde değıllerse her zaman fonda açtıkları müziğin üstüne fonda açtığı müziği söyleyemiyorsa, o çocuğun da söyleyebilmesini beklemeyecektir. Bolca bence şarkı söylemesi ve söyleyebilmesi hakkında çalışmalar yapmaları yani aslında en doğruyu söylemekten öte, en cesurca davranmalarından yanayım. Çünkü otizmli öğrencimiz ya da zihinsel öğrencimiz tonda söyleyecek diye bir kaygımız yok. ... yine çokça okul şarkısı bilmesi ... Bence özel eğitim öğretmenleri oyun ve müziği ayırırsa müziğin içerisinde bir sürü şarkı öğretimi de verilir ... müziğin içerisindeki şarkıların içindeki hikâyelerde de var bunlar şarkılar eşliğinde oyunlar oynatabilmesi. Bence bu saydıklarımın hepsini yapabilmesi lazım.” ifadeleriyle öğretmenlerin şarkı söylemekten çekinmemeleri bu konuda cesaretli olmaları hatta şarkı sözlerini değiştirerek eğitim ortamını çeşitlendirecek uyarlamalar yapabilmeleri ayrıca çok sayıda okul şarkısı bilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Modern eğitim sistemi içerisinde müzik öğrencilere disiplin ve sorumluluk kazandırarak derslere aktif bir şekilde katılmayı teşvik etmekte (Rusli, 2023), temel ve akademik (Campbell, 2021; Hallam, Creech, & McQueen, 2018; Janurik, & Józsa 2022) becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Akademisyen görüşleri kapsamında araştırma sonucunda yaygın gelişimsel bozuklukları olan öğrencilerin; müzik ve oyun

etkinliklerinden çok keyif aldıkları, oyun ve müzik etkinliklerinde kazandıkları bilgi ve becerilerin öğrencileri sonraki hayatlarına hazırladığı, bu etkinliklerin öğrencilerin paylaşma duygusunu tetikleyerek ve beraber etkinlik yapmaya yönlendirerek sosyalleşmelerini sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

İlgili literatür incelendiğinde; özel eğitime ihtiyacı olan çocukların müzik etkinliklerini eğlendirici buldukları (Çay, 2020; Nacaklı & Dalkıran, 2016), bu etkinliklerde edindikleri becerileri başka ortamlara da genelleme becerilerini kazanarak çocukları sonraki hayatlarına hazırladığı (Eren, Deniz & Düzkantar, 2013), sınıf ortamında verilen müzik eğitiminin (Archontopoulou & Vaiouli 2020) ve dijital materyallerle desteklenen müzik eğitiminin öğrencilerin sosyalleşmelerini (Kosyvaki, 2020; Saldana, 2016; Yılmaz, Topaloğlu, & Akyüzlüer, 2014; Yoon, 2021) sağladığı bulgularına ulaşan çalışmaların yukarıda bahsedilen araştırma sonucunu desteklediği görülmektedir. Araştırma kapsamı dışında olmasına rağmen yurt dışında yaygın olarak kullanılan ve ülkemizde de yaygınlaşmaya başlayan müzik terapi uygulamalarının OSB'li ergenlerin (Eren, 2015) ve çocukların (Bharathi, Venugopal & Vellingiri, 2019; Sharda vd., 2018) sosyalleşmesine katkıları sunduğu sonuçlarına ulaşan deneysel çalışmalar da bulunmaktadır.

Bu çalışmada oyun, müzik ve ritim çalışmalarının öğrencilerin dikkatlerini çekerek öğrenmeye karşı motivasyonlarını artırdığı, özellikle şarkıların öğrencilerin dil gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı, öğrencilere yeni bilgi ve beceriler kazandırılırken ve kazanılmış bilgi ve becerilerin oyun ve müzik etkinlikleri ile pekiştirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçların literatürde müzik etkinliklerinin öğrencilere kavram ve beceri öğretmede (Archontopoulou & Vaiouli, 2020; Lee & Lin, 2023; Ünal, Ece & Yıkılmış, 2016; Yılma & Uçan, 2014), öğrenilen kavram ve becerilerin genellemesi ve kalıcılığının korunmasında etkili olduğunu (Eren, Deniz & Düzkantar, 2013), dil becerilerinin gelişimine katkı sağladığını (Pektaş, Düzkantar & Yurga, 2016; Reece, 2015; Simpson, Keen & Lamb, 2013) gösteren çalışmalarla da desteklediği görülmüştür.

Araştırmada özel eğitim uzmanı akademisyenlerin özel eğitimde oyun ve müzik dersinin oyun kısmının öğretimi konusunda sorun yaşamadıkları fakat müzik kısmında kalan konuların öğretiminde yeteri kadar yetkin olmadıkları, dersin oyun ile ilgili hedeflerine ulaşılabilirken müzik ile ilgili hedeflerine ulaşamadığı dolayısı ile üniversitelerin özel eğitim bölümünde verilen özel eğitimde oyun ve müzik dersini işleme konusunda yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca ilişkin literatürde akademisyenlerin katılımcı olduğu herhangi bir çalışma bulunmazken, özel eğitim kurumlarında görev yapan özel eğitim (Kara, 2019) ve müzik (Erol Düzbastılar & Eyüpoğlu, 2019; Karatağ,2020; Özdemir, 2021) öğretmenleri ile yürütülen, öğrencilerin lisans eğitiminde aldıkları özel eğitim ve müzik eğitimlerinin yetersizliğine işaret eden, çalışmalarla desteklendiği görülmüştür.

Dersin işleme şekline ilişkin akademisyenlerin üç farklı yaklaşımı olduğu, akademisyenlerden bazıları özel eğitimde oyun ve müzik dersini bir özel eğitim uzmanı ve bir müzik eğitim uzmanı akademisyen tarafından müşterek olarak verilmesi gerektiğini belirtirken, bazıları oyun ve müzik dersinin birbirinden ayrılarak iki farklı uzmanın gireceği iki farklı ders olarak işlenmesi gerektiğini, diğerleri de oyun ve müzik dersinin birbirinden ayrılmadan iki alanda da yetkin akademisyenler tarafından ve iki alanın birbiri ile yoğrularak, kaynaştırılarak verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu noktadan hareketle lisans eğitiminde verilen özel eğitimde oyun ve müzik dersinin nasıl işleneceğine ilişkin akademisyenler arasında kabul görmüş bir görüş veya yaklaşımın olmadığı, farklı bakış açılarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun yukarıda bahsedilen akademisyenlerin müzik ve oyun dersinin işlenmesinde kendilerini yeteri kadar yetkin görmemelerinin sebebi ve/veya sonucu olabileceği değerlendirilmiştir.

Araştırmada akademisyen görüşleri kapsamında müzik ve oyun dersini işleyecek özel eğitim öğretmenlerinin; müzik ve müziğin nasıl öğretilene ilişkin bilgi sahibi olması gerektiği ve derslerde kullanılacak müziklerin öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacak kaliteli müziklerden seçilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Eren ve Engür (2018) tarafından yürütülen çalışmada özel eğitim öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlik inançların düşük olduğu, Karatağ (2020) tarafından yürütülen

“zihinsel engelliler özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri” başlıklı çalışmada 8 müzik öğretmeni ile görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışmada özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin de özel eğitim öğrencilerine müzik eğitimi verme konusunda kendi hazır bulunuşluklarını yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada son olarak özel eğitim öğrencilerinin aldıkları müzik ve oyun eğitimin kalitesinin artırılması için öğretmenlerin; müzik ve oyun dersini işlerken değişen koşullara göre eğitimi dizayn edebilme ve yaratıcılık becerisi kazanmaları gerektiği, basit düzeyde de olsa enstrüman çalma ve Orff çalgıları gibi basit enstrümanları öğrencilere öğretme becerilerine sahip olması gerektiği, çok sayıda şarkı bilmeleri ve şarkı söyleme konusunda cesaretli olmaları hatta şarkı sözlerini değiştirerek eğitim ortamını çeşitlendirecek uyarlamalar yapabilmeleri gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Literatürde müzik eğitiminin matematik (Whitehead, 2001) ve okuma öğretiminde (Öztosun, 2002), Orff temelli öğretilerin matematiksel kavram öğretiminde (Dikici, 2002), şarkıların akademik ve akademik olmayan becerilerin (Yıkılmış, Terzioğlu, Kot & Aktaş, 2017) kazandırılmasında etkili olduğunu gösteren çalışmalar, bu araştırmada ulaşılan sonucu desteklemektedir.

ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre mevcut uygulamalara ve sonra yapılacak çalışmalara ilişkin öneriler şunlardır;

1. Üniversitelerde verilen özel eğitimde oyun ve müzik dersinin işlenmesine sistematik bir anlayış getirilerek özel eğitim bölümünden mezun olan öğretmenlerin müzik ve oyun dersini işleyebilecek yetkinliğe ulaştırılmaları gerektiği düşünülmektedir.
2. Yukarıda bahsedilen yetkinliğe ulaşmak için üniversitelerde verilen ‘özel eğitimde oyun ve müzik’ dersinin her iki alanda da yetkin akademisyenler tarafından verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

3. Halen görevde olan özel eğitim öğretmenlerinin eksikliklerinin giderilmesi için hizmet içi eğitimlere ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.
4. Bu araştırmanın alanda çalışacak araştırmacılara kaynak hazırladığı değerlendirilmektedir. Bu konuda çalışma yapacak araştırmacıların, bu ve benzeri çalışmalarda belirtilen sorun sahalarının ve eksikliklerin giderilmesine yönelik, alana somut materyaller sunacak araştırmalar yapmalarının önemli olduğu düşünülmektedir.
5. Özel eğitim öğrencileri, öğretmenleri, akademisyenleri ile müzik/oyun dersini kapsayan ve mevcut durumu tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmaya benzer araştırmaların farklı engel grupları (işitme engelli, görme engelli vb.), ve farklı dersler (beden eğitimi, görsel sanatlar vb.) üzerinde de yapılması yararlı olacaktır. Yapılmış araştırmaların yetersiz olduğu ve bu alanda literatüre katkı yapacak çalışmaların alanyazında eksik olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Archontopoulou, A., & Vaiouli, P. (2020). Music and social skills for young children with autism: A survey of early childhood educators. *International Journal of Educational Research Review*, 5(3), 190-207.
- Bharathi, G., Venugopal, A., & Vellingiri, B. (2019). Music therapy as a therapeutic tool in improving the social skills of autistic children. *The Egyptian Journal of Neurology, Psychiatry and Neurosurgery*, 55, 1-6.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Campbell, P. S. (2021). Musica exotica, multiculturalism, and school music. *Visions of Research in Music Education*, 16(5), 20.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B. & Turner, L.A. (2020). Değişkenlerin ölçülmesi ve örneklem. A. Aypay (Ed.), *Araştırma yöntemleri desen ve analiz* (M. Sever, Z. Avcı Yurtseven, Çev.) (s.149-180) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çadır, D. (2008). *Zihinsel engelli öğrenciler için müzik terapi yöntemine göre hazırlanan sosyal beceri öğretim programının etkililiğinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çay, E. (2020). Müzik eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere katkısının özel eğitim öğretmenlerinin görüşleriyle belirlenmesi. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 60-79.
- Dayı, E. ve Gürkan Öztürk, F. (2019). Türkiye’de zihinsel engelli öğrencilere hizmet veren özel eğitim okulları, müzik öğretmenleri ve müzik sınıflarının durumunun incelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (69), 218-231.
- Dikici, A. (2002). *Orff tekniği ile verilen müzik eğitiminin matematik yeteneğine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eren, B., Deniz, J., ve Düzkantar, A. (2013). The effectiveness of embedded teaching through the most-to-least prompting procedure in concept teaching to children with autism within orff-based music activities. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13(3), 1877-1885.
- Eren, B. (2015). The use of music interventions to improve social skills in adolescents with autism spectrum disorders in integrated group music therapy sessions. *7th*

World Conference on Educational Sciences, Procedia - Social and Behavioral Sciences. 197, 207-213. doi:10.1016/j.sbspro.2015.07.125

- Erol Düzbastılar, M. & Eyüpoğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5 (4), 384-404. DOI: 10.24289/ijsser.571267
- Glesne, C. (2015). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy ve P. Yalçınkaya, Çev.). (5. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökmen, U. (2010). *Otizm tanısı almış bir çocuğun müziğe ve müzik çalışmalarına verdiği tepkilerin betimlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hallam, S., Creech, A., & McQueen, H. (2018). Pupils' perceptions of informal learning in school music lessons. *Music Education Research*, 20(2), 213-230.
- Janurik, M., & Józsa, K. (2022). Long-term impacts of early musical abilities on academic achievement: A longitudinal study. *Journal of Intelligence*, 10(3), 36.
- Kara, S. (2019). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Özel Eğitim Süreçlerinde Müzik Eğitimi Entegrasyonuna İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karatağ, Ö. M. (2020). Zihinsel engelliler özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Journal of Art and Human*, 4(1), 1309-7156.
- Kern, P., Wolery, M. & Aldridge, D. (2007). Use of songs to promote independence in morning greeting routines for young children with autism. *J Autism Dev Disord* 37, 1264–1271. doi:10.1007/s10803-006-0272-1
- Kossyvaki, L., & Curran, S. (2020). The role of technology-mediated music-making in enhancing engagement and social communication in children with autism and intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disabilities*, 24(1), 118-138.
- Lee, L., & Lin, H. F. (2023). The influence of music technology on the academic behavior of preschool children with autism spectrum disorder. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 19(6), em2273.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- MEB (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Resmî Gazete, 30471, 7 Temmuz 2018.
- MEB. (1973, Haziran 14). Resmî Gazete. Kasım 15, 2021 tarihinde Milli Eğitim Temel Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> adresinden alındı.
- Nacakcı, Z. ve Dalkıran, E. (2016). Zihin Engelli Özel Eğitim Okullarında Müzik Dersi Uygulamalarının İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 344-356.
- Önal, O. (2010). *Otistik çocuklarda müzik eğitimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Özdemir, E. (2021). *Özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlükler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1997, 6 Haziran). Resmî Gazete (Sayı: 23011). Erişim adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23011_1.pdf.
- Öztosun Çaydere Ö (2003). İlköğretim Okullarında Müziklendirilmiş Fişlerle Yapılan Eğitimin İlkokuma Öğretimine Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(5), 125 - 131.
- Pektaş, S., Düzkantar, A. & Yurga, C. (2016). Özel Eğitim Alan Çocukların Eğitiminde Müziğin Kullanılmasına İlişkin Ebeveyn Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6 (14) , 1-17 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iujad/issue/24487/323497>
- Sever, M. & Avcı Yurtseven, Z. (2020). Değişkenlerin ölçülmesi ve örneklem. A. Aypay (Ed.). *Araştırma yöntemleri* içinde (s. 149-180). Ankara:Anı.
- Ünal, M., Ece, A. S. & Yıkılmış, A. (2016). Zihin Engelli Çocuklara Öz Bakım Becerilerinin Şarkı Yoluyla Öğretilmesi Teaching Self-Care Skills To Mentally Retarded Children With The Song. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 8 (17) , 139-153 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/makusobed/issue/45268/567020>
- YÖK, (2023). Özel Eğitim Öğretmenliği Lisans Programı. Erişim adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Ozel_Egitim_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf.

- Reece, A. (2015). *The interaction between music and language in learning and recall in children with autism spectrum condition*(Doctoral dissertation, University of Roehampton).
- Rusli, N. A. (2023). The Effectiveness of Music Education in Improving Social Communication for Autism Spectrum Disorder (Asd) Students. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai-Musica*, 68(Sp. Issue 1), 261-274.
- Saldaña, C. (2016). Children with disabilities: constructing metaphors and meanings through art. *International Journal of Special Education*, 31(1), 88-96.
- Sharda, M., Tuerk, C., Chowdhury, R., Jamey, K., Foster, N., Custo-Blanch, M., ... & Hyde, K. (2018). Music improves social communication and auditory-motor connectivity in children with autism. *Translational psychiatry*, 8(1), 231.
- Simpson, K., Keen, D., & Lamb, J. (2013). The use of music to engage children with autism in a receptive labelling task. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(12), 1489-1496.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Whitehead-Pleaux, A. M., Baryza, M. J., & Sheridan, R. L. (2006). The effects of music therapy on pediatric patients' pain and anxiety during donor site dressing change. *Journal of music therapy*, 43(2), 136-153.
- Yıkılmış, A., Terzioğlu, N. K., Kot, M., & Aktaş, B. (2017). Özel eğitim öğretmenlerinin derslerde oyun ve şarkıyı kullanma durumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1548-1583.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Yılma, G. & Uçan, B. (2014). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda müzik aletlerinin görsel destekli algılanabilirliği üzerine bir çalışma. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication* , 4 (1) , - . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tojdac/issue/13016/156816>
- Yılmaz, F., Topaloğlu, G. & Akyüzlüer, M. (2014). Grupla Yapılan Müzik Etkinliğinin Otizmlili Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin Betimlenmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education* , 3 (1) , 252-276 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3814/51148>

- Yoon, S. (2021). A Music Technology-Based Interactive Music-Making for Improving the Social Communication Skills of Children With Autism Spectrum Disorder. *Journal of Music and Human Behavior*, 18(2), 19-43.
- Yükselsin, İ. Y. ve Berrakçay, O. (2010). Bir Müziksel Terapi Modeli Olarak Etkileşimli Ritim Tekrarı Alıştırmasının Otizm Spektrum Bozuklukları Olan Çocuklardaki Problem Davranışların Azaltılmasındaki Etkileri. *Journal of International Social Research*, 3(10), 661-673.

SUMMARY

Introduction

The objective of education is to bring up individuals that have acquired the required knowledge and skills to overcome challenges and grow habit of working by means of improving interests, trends and aptitudes (Basic Law of Turkish National Education, 1973). Education is a granted right without any discrimination of language, race, gender, religion and disability according to the Law of Turkish National Education (1973). Special education in our country has been phased in as pre-school, first grade, second grade and third grade (SESR, 2018). The teachers giving education in these associations are being trained in the special education departments of universities. Music education, which has found a place at all phases of education as one of the fields of learning and accommodated qualities supporting children's education (Çadır, 2008; Önal, 2010; Eren, Deniz ve Düzkanar, 2013; Yıkış, Terzioğlu, Kot & Aktaş, 2017; Eren, 2015; Saldana, 2016; Kern, Woley & Aldridge, 2006; Gökmen, 2010; Yükselsin & Berrakçay, 2010; Nacakçı & Dalkıran, 2016; Kara, 2019), has been included in curricula of special education associations with the name of music and game. In accord with the current regulations in Türkiye, music and game lesson at first grade of special education associations is being taught by only special education teachers. The special education teachers acquire the skills and knowledge required for music and game lesson under the scope of "game and music in special education" lesson given only at universities. Under these circumstances, game and music in special education lesson, which special education teachers receive during their four-year university education in order to teach music and game lesson, has become more important, and the views of academicians with respect to music and game lesson has gained significance since they are the trainers of this subject lesson. In this study, our primary objective has been to identify the views of special education and music education expert academicians on music and game lesson.

Method

The model for this study is the case study among qualitative research methods. We used the sampling methods of criterion and snowball sampling in order to determine participants that will provide their views and opinions during data collection process. One of the participants is music education expert whereas the other three are special education teachers. The research data have been collected by means of semi-structured interviews consisting of 14 questions with the participation of expert academicians in the field. Interviews were taped and these recordings then transcribed for analysis. A pilot interview was conducted with one academician specialized in special education in order to test the extent to which interview questions served for the research objectives. Research

Permit was obtained to administer the interview questions with the report of Gazi University Ethical Board numbered 2022-244. Three of the participant interviews were conducted face-to-face whereas one interview was conducted over the phone due to Covid-19 pandemic whose impacts were still being experienced during data collection process. The participants were informed about the research before the interviews were initiated and voluntary consent forms were obtained.

The average interview time has been 33.55 minutes. We paid particular attention to transcribe the participant statements as uttered during the transcription of interview tapes. After the transcription process was completed, a content analysis was performed to systematically code the data obtained. The data collected in this research was also examined by another researcher that had completed their doctoral study upon the data analysis conducted by the researcher, and the codes and themes obtained were compared and discussed until a consensus was reached.

Results

In this study, the interviews conducted with the participation of special education and musical expert academicians, and they were analyzed with content analysis and following results were obtained regarding music and game lesson:

- *Students enjoyed music and game activities so much.*
- *The knowledge and skills obtained through music and game activities enabled students to associate with others and prepared them to their further lives.*
- *Songs specially made a positive contribution to students language development.*
- *While new knowledge and skills were being given to the students, previously acquired knowledge and skills should be reinforced through music and game activities.*
- *Game, music and rhythm works attracted students and increased their motivation towards learning.*

The following results were obtained regarding participant views on “game and music in special education” given at universities:

- *Special education expert academicians did not experience any issues on teaching game contents of game and music lesson in special education; however, they were not adequately competent to teach the music content. As a result, course objectives with respect to music could not be met.*
- *There was not a commonly accepted view and approach to teach game and music lesson in special education, but there were differing point of views.*

The following results were obtained regarding the views of academicians on competencies that special education teachers should have:

- Teachers of music and game lesson in special education should have musical knowledge.
- They should have knowledge on how to teach music.
- It would be adequate for them to know how to access basic musical knowledge.
- Teachers of music and game lesson should have the ability to design and the creativity skills to adapt to the changing conditions while teaching music and game lesson.
- Special education teachers should be able to play a musical instrument at a basic level and have required skills to teach simple instruments such as Orff instruments to the students.
- These teachers should be able to create adaptations to facilitate learning by diversifying the learning environment.
- They should know a plenty of school songs.

Discussion

According to the results obtained in this study, music and game educations provides positive impacts on students associating with the others in the society. We found out that these findings were matching with the findings of other studies in the field (Eren, 2015; Saldana, 2016; Kern, Woley & Aldridge, 2006). Furthermore, we found that music and game activities were effective in having the students acquire new knowledge and skills and making these skills permanent, and these findings were also supporting the findings of other studies conducted in the field (Çadır, 2008; Önal, 2010; Eren, Deniz & Düzkantar, 2013; Yıkılmış, Terzioğlu, Kot & Aktaş, 2017). Within the scope of the results obtained in this study, the academicians teaching game and music in special education lesson were inefficient to teach the skills of musical education, and we found out that this finding was supported with the studies conducted by Turan (2006) and Özdemir (2021).

ORCID

Aydın ERDEM ORCID 0000-0003-4551-2811

Sadık ÖZÇELİK ORCID 0000-0001-6243-9957

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluştan destek alınmamıştır.

Makalenin hazırlanması sürecinde desteğini esirgemeyen sayın hocam Doç.Dr. Eylem DAYI'ya teşekkürlerimizi sunarız.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğerk kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Etik Komisyonunun 22.02.2022 tarih ve E-77082166-302.08.01-300445 sayılı onayı ile yürütülmüştür.

